

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu „wiedza o społeczeństwie” dla klasy 2.

Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
	2	3	4	5	6
I. Aktywność obywatelska					
Temat lekcji: Społeczeństwo obywatelskie					
▪ istota i idee społeczeństwa obywatelskiego ▪ polskie tradycje społeczeństwa obywatelskiego ▪ ruch organicznikowski ▪ społeczeństwo obywatelskie w Polsce w XX i XXI wieku	▪ wymienia główne cechy społeczeństwa obywatelskiego; ▪ podaje przykłady codziennych zachowań świadczących o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce; ▪ rozpoznaje postawy i działania właściwe dla społeczeństwa obywatelskiego w różnych epokach historycznych.	▪ wymienia główne formy aktywności obywatelskiej; ▪ wymienia warunki konieczne do ukształtowania się społeczeństwa obywatelskiego; ▪ podaje przykłady postaw i działań charakterystycznych dla społeczeństwa obywatelskiego w różnych okresach historii Polski [I Rzeczypospolita i XIX wiek]; ▪ wymienia główne etapy procesu kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w XX w. oraz związane z tym procesem problemy; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące społeczeństwa obywatelskiego.	▪ charakteryzuje główne funkcje społeczeństwa obywatelskiego; ▪ przedstawia XIX-wieczne tradycje polskiego społeczeństwa obywatelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem ruchu organicznikowskiego; ▪ wyjaśnia, jakie znaczenie mają zaufanie społeczne i kapitał społeczny dla właściwego funkcjonowania demokracji; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących społeczeństwa obywatelskiego w różnych okresach historycznych oraz współcześnie [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	▪ porównuje ze sobą różne koncepcje/idee dotyczące społeczeństwa obywatelskiego; ▪ porównuje postawy i działania podejmowane w ramach społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w różnych epokach historycznych oraz dokonuje krytycznej analizy tych aktywności; ▪ charakteryzuje formy funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w czasach komunistycznych; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji dotyczącej społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce.	▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą wybranych aspektów funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat idei i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego na różnych etapach historycznych, Polsce współczesnej lub w wybranych państwach świata.
Temat lekcji: Organizacje pozarządowe					
▪ trzeci sektor działalności społeczno-gospodarczej ▪ stowarzyszenia ▪ fundacje ▪ organizacje pożytku publicznego ▪ think tank	▪ podaje przykłady stowarzyszeń i fundacji o zasięgu ogólnopolskim; ▪ wymienia podstawowe cechy organizacji pozarządowych; ▪ wskazuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wymienia główne formy aktywności organizacji pozarządowych we współczesnej Polsce; ▪ podaje przykłady działań oddolnych na rzecz społeczności lokalnej.	▪ porównuje status prawny stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce; ▪ odszukuje i prezentuje informacje na temat funkcjonowania wybranej organizacji z trzeciego sektora; ▪ charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Polsce; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]	▪ charakteryzuje trzy sektory działalności społeczno-gospodarczej w państwie; ▪ omawia procedurę rejestracji stowarzyszeń w Polsce; ▪ porównuje procedury zakładania oraz zasady funkcjonowania fundacji i stowarzyszeń w Polsce; ▪ interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ opracowuje projekt działań społecznych na rzecz wspólnoty	▪ określa, jakie znaczenie ma funkcjonowanie organizacji z trzeciego sektora życia publicznego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie.	▪ przygotowuje i przeprowadza wraz z rówieśnikami kampanię społeczną mającą na celu wypromowanie wybranej organizacji pozarządowej; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując właściwe argumenty i kontrargumenty; ▪ aktywnie działa w jednej z organizacji pozarządowych.

		informacje dotyczące funkcjonowania organizacji z trzeciego sektora życia publicznego; wymienia zakres niezbędnych uregulowań, które muszą zostać uwzględnione w statucie stowarzyszenia; przygotowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia lub fundacji; wyjaśnia, czym są think tanki i jaką rolę odgrywają.	lokalnej; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących organizacji z trzeciego sektora życia publicznego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]; przedstawia działalność wybranego think tanku.		
Temat lekcji: Spółdzielczość					
spółdzielnia spółdzielczość w Polsce rodzaje spółdzielni w Polsce	wyjaśnia, na czym polega spółdzielczość; podaje przykłady spółdzielni funkcjonujących współcześnie w Polsce.	wymienia rodzaje spółdzielni funkcjonujących współcześnie w Polsce; odczytuje z dostępnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące spółdzielni.	omawia cele, formy organizacji i działania wybranego typu spółdzielni we współczesnej Polsce; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnych materiałach źródłowych dotyczących historii i współczesności ruchu spółdzielczego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	przedstawia tradycje ruchu spółdzielczego w Polsce i w wybranych państwach [np. w Wielkiej Brytanii]; wyjaśnia, czym się różni spółdzielnia od spółki; przedstawia wady i zalety ruchu spółdzielczego we współczesnym świecie.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę, np. na temat roli ruchu spółdzielczego w Polsce gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych spółdzielni.
Temat lekcji: Organizacje społeczno-zawodowe					
związki zawodowe centrale związkowe dialog społeczny organizacje pracodawców samorządy zawodowe grupy interesów	przedstawia cele związków zawodowych i przykłady działań podejmowanych przez te organizacje; wymienia główne centrale związków zawodowych w Polsce.	przedstawia cele działalności związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; podaje przykłady działań typowych dla związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; wyjaśnia, czym jest grupa interesu; odczytuje z dostępnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz samorządów zawodowych.	charakteryzuje związki zawodowe i centrale związkowe funkcjonujące współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia organizacje pracodawców funkcjonujące współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; porównuje ze sobą cele i formy działania związków zawodowych i organizacji pracodawców; wyjaśnia, czym jest lobbng; wyjaśnia, jakie znaczenie we współczesnym społeczeństwie demokratycznym ma dialog społeczny; interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych w Rzeczypospolitej	formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. roli związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując właściwe argumenty i kontrargumenty; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranego związku zawodowego, organizacji pracodawców, samorządu zawodowego lub spółdzielni.

			Polskiej; dokonyje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących związków zawodowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].		

II. POLITYKA

Temat lekcji: Istota polityki

definicje polityki koncepcje polityki	podaje przykłady działań charakterystycznych dla polityki; przedstawia przykładowe definicje polityki; podaje przykłady konfliktów politycznych i wymienia ich przyczyny.	przedstawia wybrane definicje i koncepcje polityki; wskazuje przyczyny konfliktów politycznych; wyjaśnia, na jakich zasadach i w jakich okolicznościach wypracowano wybrane kompromisy polityczne we współczesnym świecie; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące polityki.	porównuje różne definicje i koncepcje polityki; wyjaśnia, co oznacza wyrażenie „polityka bez ideologii”; analizuje przyczyny, przebieg i konsekwencje przykładowych konfliktów politycznych; wymienia podstawowe strategie postępowania stosowane przez uczestników konfliktów politycznych; dokonyje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących polityki [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	analizuje i porównuje historyczne definicje pojęcia „polityka”; omawia, analizuje i porównuje różne strategie postępowania stosowane przez uczestników konfliktu politycznego [m.in. wskazuje ich mocne i słabe strony]; wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy polityką a politykierstwem.	gromadzi, analizuje i prezentuje na forum informacje na temat wybranych konfliktów politycznych we współczesnym świecie.

Temat lekcji: Myśl polityczna

liberalizm konserwatyzm socjalizm chrześcijańska demokracja nacjonalizm	wymienia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu.	przedstawia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące współczesnych ideologii politycznych.	porównuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu; wskazuje różnice w definiowaniu równości, wolności i sprawiedliwości w ramach poszczególnych nurtów myśli politycznej; wyjaśnia, na czym polega podział poglądów politycznych na lewicowe i prawicowe; dokonyje krytycznej analizy poszczególnych nurtów myśli politycznej z uwzględnieniem poglądów dotyczących praw człowieka i zasad demokracji; dostrzega różnicę pomiędzy pojęciami	przedstawia genezę myśli liberalnej, konserwatywnej, socjalistycznej, nacjonalistycznej i chadeckiej, a także wymienia głównych ideologów i współczesnych przedstawicieli tych nurtów; wyjaśnia, na czym polega różnica w znaczeniu pojęć „ideologia”, „doktryna polityczna” oraz „program polityczny”;	odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych nurtów myśli politycznej we współczesnym świecie; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą założeniom wybranych nurtów myśli politycznej oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty.

			ideologia i program polityczny; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] i dotyczących współczesnych poglądów politycznych.		
Temat lekcji: Totalitaryzm					
cechy państwa totalitarnego źródła totalitaryzmu komunizm faszizm nazizm ustrój ZSRS i III Rzeszy autorytaryzm	wymienia podstawowe cechy państwa totalitarnego; wymienia podstawowe założenia faszyzmu i komunizmu.	wymienia główne cechy ustroju ZSRS i III Rzeszy; wskazuje różnice pomiędzy autorytaryzmem a totalitaryzmem; prawidłowo posługuje się pojęciami: „dyktatura”, „kult jednostki”, „monopartyjność”, „ucieczka od wolności” oraz „świeckie religie”; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące autorytaryzmu, totalitaryzmu, faszyzmu, nazizmu i komunizmu.	wymienia historyczne źródła totalitaryzmu; porównuje założenia faszyzmu i komunizmu; porównuje założenia faszyzmu i nazizmu; wyjaśnia, jakie są konsekwencje postawy określonej jako „ucieczka od wolności”; wyjaśnia znaczenie pojęć: „umasowienie” i „ideologizacja życia politycznego”; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących autorytaryzmu, totalitaryzmu, faszyzmu, nazizmu i komunizmu [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	analizuje genezę oraz przyczyny rozwoju ideologii faszystowskiej i komunistycznej; analizuje genezę oraz konsekwencje funkcjonowania państw autorytarnych i totalitarnych.	odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat historycznych i współczesnych przykładów państw autorytarnych i totalitarnych; odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych współczesnych ruchów politycznych odwołujących się do założeń komunizmu i faszyzmu.
Temat lekcji: Demokracja					
formy i zasady demokracji geneza demokracji demokracja formalna i realna polskie tradycje demokratyczne parlamentaryzm republikanizm	wymienia podstawowe zasady demokracji [suwerenność ludu, trójpodział i równowaga władz, konstytucjonalizm, praworządność, pluralizm]; wskazuje przykładowe formy demokracji bezpośredniej i pośredniej; wyjaśnia, na czym polega powszechne prawo wyborcze	przedstawia podstawowe zasady demokracji [suwerenności ludu, trójpodziału i równowagi władz, konstytucjonalizmu, praworządności, pluralizmu]; wyjaśnia etymologię słowa „demokracja”; wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją bezpośrednią a demokracją pośrednią; rozpoznaje podstawowe formy demokracji bezpośredniej [referendum, plebiscyt, inicjatywa ludowa, weto ludowe];	wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją formalną a demokracją realną, przedstawia antyczne korzenie demokracji i republikanizmu; wyjaśnia wpływ etyki chrześcijańskiej na proces kształtowania się ustroju demokratycznego; omawia wpływ myśli oświeceniowej na proces kształtowania się fundamentów współczesnej demokracji; udowadnia, że rozwiązania polityczno-ustrojowe z okresu tzw.	charakteryzuje średniowieczne reprezentacje stanowe, w tym przedstawia genezę współczesnego parlamentaryzmu; dokonuje krytycznej analizy ustroju demokratycznego, w tym wskazuje pozytywne i negatywne aspekty jego funkcjonowania; przedstawia polskie tradycje demokratyczne i poddaje je krytycznej analizie.	organizuje debatę na forum społeczności szkolnej poświęconą np.: - wadom i zaletom demokracji; - wyzwaniom stojącym przed demokracją we współczesnym świecie, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując poprawne argumenty i kontrargumenty.

		wymienia główne fazy procesu kształtowania się demokracji; przedstawia podstawowe zasady ustrojowe zawarte w artykułach henrykowskich oraz <i>Konstytucji 3 maja</i>; przyporządkowuje do podstawowych zasad demokracji konkretne przepisy konstytucji marcowej i współczesnej <i>Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</i>; odczytuje z materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące zasad i form demokracji w różnych okresach historycznych oraz współcześnie.	Polski Ludowej [monizm, kierownicza rola gremiów decyzyjnych PZPR, system fikcji ustrojowych] miały charakter niedemokratyczny; porównuje ze sobą zasady i przepisy prawne zawarte w konstytucjach polskich z lat 1921, 1935 i 1952; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w materiałach źródłowych dotyczących zasad i form demokracji w różnych okresach historycznych oraz współcześnie [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].		
Temat lekcji: Współczesna demokracja – problemy i zagrożenia					
korupcja nepotyzm populizm demagogia klientelizm kumoterstwo	wyjaśnia, na czym polega populizm we współczesnej polityce; rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego: korupcji, nepotyzmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa.	wymienia cechy populizmu; przedstawia konsekwencje zjawiska populizmu we współczesnej polityce; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy, schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące korupcji, nepotyzmu, populizmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa.	porównuje populizm i demagogię; przedstawia czynniki sprzyjające rozwojowi korupcji oraz skutki tego zjawiska; charakteryzuje metody przeciwdziałania korupcji i wymienia instytucje powołane do zwalczania tego zjawiska; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczące korupcji, nepotyzmu, populizmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	charakteryzuje i porównuje różne formy nepotyzmu, demagogii, klientelizmu, kumoterstwa [w tym formy historyczne tych zjawisk]; analizuje problemy w funkcjonowaniu demokracji w skali globalnej i najpoważniejsze zagrożenia dla tego ustroju; buduje argumenty w sporze dotyczącym znaczenia populizmu we współczesnym świecie.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. współczesnym formom populizmu i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranego współczesnego ruchu populistycznego.
Temat lekcji: Kultura polityczna					
elementy kultury politycznej typy kultury politycznej kultura polityczna w Polsce partycypacja polityczna opinia publiczna	podaje przykłady zachowań świadczących o poziomie kultury politycznej w danym społeczeństwie; wymienia podstawowe typy kultury politycznej; przedstawia przykłady partycypacji politycznej.	wyjaśnia, czym jest kultura polityczna społeczeństwa; charakteryzuje poszczególne typy kultury politycznej w ujęciu klasycznym; prawidłowo posługuje się pojęciem <i>partycypacja polityczna, petycja, zgromadzenie, obywatelskie nieposłuszeństwo, opinia publiczna</i>; wymienia historyczne i współczesne	charakteryzuje proces kształtowania się kultury politycznej jednostki i społeczeństwa; analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – kulturę polityczną wybranych społeczeństw, grup społecznych lub formacji politycznych; przedstawia poszczególne formy partycypacji politycznej;	charakteryzuje typy polityków według klasyfikacji Maxa Webera; formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej kulturze politycznej współczesnego społeczeństwa polskiego; dokonuje krytycznej analizy działań służących podniesieniu poziomu partycypacji politycznej;	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. kulturze politycznej współczesnego społeczeństwa polskiego i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; realizuje na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną

		fory obywatelskiego nieposłuszeństwa; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące postaw przyjmowanych przez członków społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.	charakteryzuje formy obywatelskiego nieposłuszeństwa; wymienia formy badania opinii publicznej; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących kultury politycznej oraz partycypacji politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	przedstawia pozytywny i negatywny wpływ sondaży na kształtowanie się opinii publicznej i wybrane aspekty życia publicznego, a także dokonuje krytycznej oceny wiarygodności niektórych badań sondażowych; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących kultury politycznej oraz partycypacji politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	promującą wartości, działania lub postawy charakterystyczne dla obywatelskiej kultury politycznej.
Temat lekcji: Wspólnota polityczna					
wspólnota polityczna kultura a wspólnota polityczna teoria cywilizacji współczynnik humanistyczny dziedzictwo kulturowe socjologia moralności awans społeczny	wymienia cechy wspólnoty politycznej; przedstawia podstawowe elementy polskiej tożsamości narodowej.	wyjaśnia znaczenie twierdzenia – <i>człowiek jest istotą społeczną</i>; wyjaśnia, co oznacza stwierdzenie: „Człowiek jest istotą społeczną”; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [dane statystyczne, tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące wspólnot politycznych.	wyjaśnia, na czym polega koncepcja wspólnoty politycznej wynikająca z przepisów obowiązującej <i>Konstytucji RP</i>; charakteryzuje elementy tworzące i wzmacniające wspólnotę polityczną; prawidłowo posługuje się pojęciami: „socjologia humanistyczna”, „socjologia moralności”, „więź społeczna”; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących zagadnienia wspólnoty politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	porównuje różne koncepcje wspólnoty politycznej [w tym koncepcje historyczne]; analizuje wyniki badań naukowych dotyczących roli kultury w procesie kształtowania się wspólnoty politycznej; przedstawia czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; omawia koncepcje wspólnoty politycznej sformułowane przez Ludwika Krzywickiego i Feliksa Koniecznego; wyjaśnia, jakie było znaczenie koncepcji Floriana Znanieckiego i Stanisława Ossowskiego, Marii Ossowskiej, Józefa Chałasińskiego w rozwoju badań socjologicznych.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą różnym koncepcjom wspólnoty politycznej lub tożsamości politycznej współczesnych Polaków oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty.
III. KOMUNIKOWANIE I MEDIA					
Temat lekcji: Komunikacja społeczna					
kody komunikacyjne kodowanie i dekodowanie kody pozajęzykowe komunikacja werbalna komunikacja niewerbalna przeszkody komunikacyjne	wskazuje w swoim otoczeniu elementy komunikacji społecznej; identyfikuje w konkretnych sytuacjach nadawcę i odbiorcę komunikatu; podaje przykłady komunikacji niewerbalnej; wymienia podstawowe czynniki utrudniające proces komunikacji społecznej i podaje konkretne przykłady ich działania;	wymienia podstawowe aspekty komunikacji społecznej; wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy komunikowaniem a komunikowaniem się; wymienia funkcje komunikowania się; identyfikuje podstawowe rodzaje kodów komunikacyjnych; rozpoznaje formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej; rozpoznaje poszczególne etapy procesu	charakteryzuje poszczególne funkcje komunikowania się; prawidłowo interpretuje pozawerbalne sygnały w komunikacji; wskazuje wady i zalety poszczególnych kodów komunikacyjnych; omawia bariery poznawcze w obszarze komunikacji; przedstawia zasady skutecznej	przedstawia klasyfikacji procesów komunikowania się; dokonuje krytycznej analizy konkretnych sytuacji komunikacyjnych, wskazując błędy popełnione przez ich uczestników i sposoby na wyeliminowanie napotkanych przez nich trudności; wykazuje wady i zalety różnych form komunikowania się; charakteryzuje metody i techniki	realizuje na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną promującą zasady skutecznej komunikacji społecznej.

	podaje przykłady stereotypów.	komunikacji; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące komunikacji społecznej.	komunikacji; wskazuje wady i zalety stereotypowego myślenia; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących komunikacji społecznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	wspomagające proces prawidłowego komunikowania się, np. aktywne słuchanie.	
Temat lekcji: Media masowe					
funkcje mediów komunikowanie masowe a komunikowanie medialne media społecznościowe czwarta władza media w Polsce media a debata publiczna	podaje przykłady mediów masowych; wymienia główne funkcje mediów; podaje przykłady sytuacji i wydarzeń, które dowodzą, że media wywierają wpływ na sposób sprawowania władzy przez polityków.	wyjaśnia, jaką rolę odgrywają współczesne media w debacie publicznej; zbiera i przedstawia informacje na temat przebiegu debaty publicznej dotyczącej wybranego problemu; omawia główne funkcje mediów; charakteryzuje główne typy mediów działających w Polsce; charakteryzuje wybrany tygodnik społeczno-polityczny wychodzący w Polsce [z uwzględnieniem grupy odbiorców, formy przekazu, orientacji ideologicznej, typu własności]; wyjaśnia znaczenie terminów: „media masowe”, „media społecznościowe”, „czwarta władza” i właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; wskazuje przykładowe sytuacje, w których media realizują funkcję kontrolną wobec organów władzy; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące mediów masowych.	przedstawia główne etapy rozwoju mediów masowych; charakteryzuje, ocenia i porównuje rolę mediów różnego typu w debacie publicznej; wykazuje, że przekaz prezentowany przez media często zależy od ich orientacji politycznej; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących mediów masowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	charakteryzuje i ocenia funkcjonowanie wybranych mediów społecznościowych; formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat wpływu mediów społecznościowych na: na życie młodych ludzi w Polsce, funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, przemiany społeczno-polityczne na świecie; charakter debaty publicznej w Polsce.	gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat przypadków ograniczania wolności mediów we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat wpływu mediów społecznościowych na: życie młodych ludzi w Polsce, funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, przemiany społeczno-polityczne na świecie; charakter debaty publicznej w Polsce, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Komunikacja perswazyjna					
perswazja socjotechnika propaganda marketing polityczny bańka informacyjna	odróżnia w przekazach medialnych fakty od opinii; podaje przykłady manipulacji stosowanych w przekazach medialnych;	wskazuje podstawowe mechanizmy manipulacji wykorzystywane w mediach; wymienia zasady krytycznej analizy przekazów medialnych;	dokonuje krytycznej analizy wybranego przekazu medialnego; omawia wybrane mechanizmy manipulacji medialnej; wymienia cechy propagandy;	porównuje różnorodne przekazy medialne dotyczące wybranego problemu z życia publicznego, [ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych metod perswazji lub	realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą wybranego problemu życia społecznego.

▪ manipulacja w mediach ▪ etyka dziennikarska ▪ kampanie społeczne	▪ wymienia podstawowe zasady etyki dziennikarskiej; ▪ wskazuje przykłady zagrożeń wynikających z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów.	▪ przedstawia rolę Rady Etyki Mediów w Polsce; ▪ właściwie posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: „perswazja”, „socjotechnika”, „propaganda”, „manipulacja”, „bariła informacyjna”, „kampania społeczna”; ▪ przedstawia zagrożenia wynikające z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów; ▪ podaje cechy kampanii społecznych; ▪ omawia poszczególne etapy realizacji kampanii społecznej; ▪ przedstawia cele wybranej kampanii społecznej; ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają media społecznościowe we współczesnym życiu politycznym; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące komunikacji perswazyjnej.	▪ wskazuje przyczyny powstawania baniek informacyjnych i zagrożenia wynikające z ich istnienia; ▪ analizuje przepisy prawne z <i>Karty etycznej mediów</i>, obowiązującej w Polsce; ▪ analizuje przebieg wybranej kampanii społecznej, w tym ocenia trafność i efektywność działań podjętych w jej ramach; ▪ opracowuje ramowy program kampanii społecznej dotyczącej wybranego problemu z życia społecznego; ▪ wyjaśnia, jakie są mechanizmy działania marketingu politycznego; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących komunikacji perswazyjnej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	▪ manipulacji]; ▪ porównuje wybrane kampanie społeczne; ▪ ocenia – z uwzględnieniem zasad etyki dziennikarskiej – wybrany tygodnik społeczno-polityczny wydawany w Polsce.	

Temat lekcji: Międzynarodowe *public relations*

▪ <i>soft power</i> ▪ międzynarodowy wizerunek państwa ▪ państwowe instytuty kultury ▪ dyfamacja	▪ wymienia podstawowe narzędzia <i>public relations</i>; ▪ rozpoznaje działania służące budowaniu międzynarodowego wizerunku państwa; ▪ wskazuje w przestrzeni publicznej przykłady działań dyfamacyjnych.	▪ wymienia uczestników międzynarodowych <i>public relations</i>; ▪ podaje przykłady działań różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej (np. <i>British Council</i>, <i>Instytutu Konfucjusza</i>, <i>Instytut Goethego</i>, <i>Instytut Adama Mickiewicza</i>); ▪ wskazuje elementy składające się na <i>soft power</i> danego państwa; ▪ prawidłowo posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: <i>soft power</i>, <i>public relations</i>, „dyfamacja”; ▪ podaje przykłady przekazów propagandowych o charakterze dyfamacyjnym; ▪ przedstawia przykłady działań zwalczających dyfamację; ▪ wymienia instytucje, których zadaniem jest walka z dyfamacją skierowaną przeciwko państwu polskiemu;	▪ opisuje działania różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej; ▪ omawia metody walki z dyfamacją, w tym działania <i>Ligi Antydyfamacyjnej</i> i <i>Reduty Dobrego Imienia</i>; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących międzynarodowych <i>public relations</i> [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	▪ ocenia i porównuje działania różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej; ▪ przedstawia cele i zakres działalności <i>British Council</i>, <i>Instytutu Konfucjusza</i>, <i>Instytutu Goethego</i>, <i>Instytutu Adama Mickiewicza</i>.	▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat międzynarodowych <i>public relations</i>, np. dotyczące wybranych kampanii wizerunkowych zrealizowanych przez państwo polskie; ▪ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej poświęconą międzynarodowym <i>public relations</i> i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.

		odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące międzynarodowych <i>public relations</i>.			
Temat lekcji: Wolność słowa					
gwarancje wolności słowa wolność mediów wolność słowa odpowiedzialność za słowo cenzura	uzasadnia konieczność ochrony wolności słowa; wskazuje, że każdy człowiek powinien ponosić odpowiedzialność za słowo.	wymienia elementy składowe prawa do wolności słowa; rozpoznaje współczesne przykłady cenzury; wyjaśnia, jaki jest związek między wolnością słowa a odpowiedzialnością za słowo; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące wolności słowa.	przedstawia konstytucyjne gwarancje wolności słowa i wolności mediów; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących wolności słowa [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	omawia formy odpowiedzialności mediów i dziennikarzy za słowo; opisuje, porównuje i ocenia poszczególne typy cenzury; charakteryzuje historyczne formy cenzury, w tym te funkcjonujące w okresie PRL; przedstawia problem ochrony wolności słowa w wybranych współczesnych państwach świata.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą związkowi między wolnością słowa a odpowiedzialnością za słowo i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą problemów związanych z ochroną wolności słowa.
IV PRAWO I PRAWA CZŁOWIEKA					
Temat lekcji: Prawo i jego rodzaje					
prawo pozytywne prawo naturalne normy społeczne norma prawna przepis prawny rodzaje prawa gałęzie prawa	prawidłowo posługuje się pojęciem „prawo”; wymienia podstawowe rodzaje norm społecznych; wskazuje przykłady norm prawnych; wymienia podstawowe gałęzie prawa.	wyjaśnia znaczenie terminów: „prawo”, „norma prawna”, „przepis prawny” oraz prawidłowo używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; wyjaśnia, czym normy prawne różnią się od innych rodzajów norm społecznych; rozpoznaje i charakteryzuje poszczególne typy norm społecznych; wymienia główne rodzaje i gałęzie prawa; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa i jego rodzajów.	porównuje z różnych perspektyw [wg różnych kryteriów] koncepcje prawa pozytywnego oraz prawa naturalnego; charakteryzuje poszczególne rodzaje norm prawnych; rozpoznaje i omawia poszczególne elementy budowy normy prawnej [hipoteza, dyspozycja, sankcja]; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących prawa i jego rodzajów [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	wyjaśnia, na czym polega różnica między przedmiotowym a podmiotowym rozumieniem pojęcia „prawo”; tłumaczy, na czym polegają różnice w rozumieniu prawa między zwolennikami naturalizmu i pozytywizmu; porównuje poszczególne rodzaje norm prawnych.	gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień prawnych.
Temat lekcji: System prawa					
zasady systemu prawa luka prawna	wymienia podstawowe zasady funkcjonowania systemu prawa; wymienia cechy systemu prawa	właściwie używa w swoich wypowiedziach pojęć: „luka prawna”, „spójność prawa”, „hierarchiczność	wyjaśnia znaczenie terminów „luka prawna” i „spójność prawa”, „hierarchiczność prawa”, „zupetność	porównuje systemy prawa pozytywnego i prawa precedensowego; charakteryzuje systemy prawne	gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych

▪ reguły kolizyjne ▪ zasady prawa ▪ prawo pozytywne ▪ prawo precedensowe ▪ prawo zwyczajowe ▪ prawo religijne	funkcjonującego we współczesnej Polsce.	▪ prawa”, „zupelność prawa”; tłumaczy, jakie są źródła norm obowiązujących w różnych systemach prawnych [prawo: zwyczajowe, precedensowe, religijne, pozytywne]; ▪ wyjaśnia znaczenie zasad hierarchiczności, spójności i zupełności oraz podaje przykłady ich stosowania [lub wskazuje sytuacje, w których zostały one naruszone]; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące systemów prawa.	prawa”; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] dotyczących systemów prawa.	funkcjonujące w wybranych państwach świata [prawo pozytywne, precedensowe, zwyczajowe, religijne]; ▪ podaje przykłady reguł kolizyjnych stosowanych w systemie prawa.	zagadnień prawnych.

Temat lekcji: Źródła prawa

▪ akty normatywne i nienormatywne ▪ obowiązywanie prawa ▪ źródła prawa ▪ kodeks ▪ dzienniki urzędowe	▪ prawidłowo stosuje w swoich wypowiedziach pojęcia: „kodeks”, „akt administracyjny”, „orzeczenie sądowe”; ▪ wymienia podstawowe rodzaje źródeł prawa obowiązującego w Polsce; ▪ wskazuje cechy <i>Konstytucji RP</i> i wyjaśnia, na czym polega jej szczególna moc; ▪ podaje przykłady kodeksów funkcjonujących w polskim porządku prawnym.	▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „akt normatywny”, „źródło prawa”, „kodeks”, „akt administracyjny”, „orzeczenie sądowe”, „prawo wtórne UE”, „prawo pierwotne UE” oraz prawidłowo używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ charakteryzuje poszczególne źródła prawa powszechnie obowiązującego w Polsce; ▪ rozpoznaje i charakteryzuje akty prawne niebędące źródłami prawa; ▪ wymienia poszczególne rodzaje prawa Unii Europejskiej; ▪ rozpoznaje akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej; ▪ wyjaśnia, na czym polega zasada pierwszeństwa stosowania prawa unijnego przed prawem krajowym; ▪ przedstawia rolę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [TSUE] w unijnym porządku prawnym; ▪ charakteryzuje kodeksy funkcjonujące w polskim porządku prawnym [nazwa, rodzaj i zakres regulacji]; ▪ podaje przykłady aktów prawa miejscowego; ▪ wymienia dzienniki urzędowe prowadzone w Polsce; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów	▪ wyjaśnia różnicę między aktami normatywnymi a aktami nienormatywnymi; ▪ porównuje różne typy źródeł prawa obowiązującego w Polsce [z uwzględnieniem sposobu stanowienia, sposobu wprowadzenia do porządku prawnego, zasięgu obowiązywania, adresatów norm, miejsca w hierarchii źródeł prawa]; ▪ charakteryzuje rodzaje umów międzynarodowych i pozycję tych porozumień w polskim porządku prawnym [buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Konstytucji RP</i>]; ▪ porównuje różne rodzaje aktów prawa miejscowego; ▪ wyjaśnia znaczenie zasady <i>vacatio legis</i>; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] dotyczących źródeł prawa.	▪ przedstawia zasady ogólne prawa międzynarodowego; ▪ prezentuje istotę sporu dotyczącego hierarchicznej zależności między <i>Konstytucją RP</i> a prawem Unii Europejskiej; ▪ porównuje różne rodzaje aktów prawa wtórnego Unii Europejskiej.	▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień prawnych.

		źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące źródeł prawa.			
Temat lekcji: Prawo cywilne i rodzinne					
▪ osoba fizyczna i osoba prawna ▪ zdolność prawna ▪ zobowiązanie ▪ własność ▪ spadek ▪ testament ▪ małżeństwo ▪ wspólnota majątkowa ▪ rozwód ▪ separacja	▪ rozpoznaje przykłady spraw regulowanych przez prawo cywilne i prawo rodzinne; ▪ właściwie stosuje w swoich wypowiedziach pojęcia: „osoba fizyczna”, „osoba prawna”, „zdolność prawna”, „zdolność do czynności prawnych”, „zobowiązanie”, „rozwód”, „separacja”, „wspólnota majątkowa”; ▪ podaje przykłady działań, które są możliwe dzięki posiadaniu zdolności do czynności prawnych;; ▪ wymienia warunki prawne, których spełnienie jest niezbędne do zawarcia małżeństwa w Polsce; ▪ przedstawia obowiązki i prawa rodziców i dzieci.	▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „osoba fizyczna”, „osoba prawna”, „zdolność prawna”, „zdolność do czynności prawnych”, „zobowiązanie”, „rozwód”, „separacja”, „wspólnota majątkowa”; ▪ odszukuje i interpretuje proste przepisy prawne z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego; ▪ wymienia konsekwencje wynikające z posiadania pełnej i ograniczonej zdolności do czynności prawnych; ▪ wymienia zasady poprawnego sporządzania pełnomocnictwa;; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa cywilnego i prawa rodzinnego.	▪ wyjaśnia znaczenie terminu „ubezważnienie” i właściwie używa tego pojęcia w swoich wypowiedziach; ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu cywilnego</i>; ▪ wymienia rodzaje czynności prawnych; ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego</i>; ▪ przedstawia różne sposoby zawarcia małżeństwa zgodne z polskim prawem; ▪ charakteryzuje poszczególne rodzaje postępowań cywilnych; ▪ właściwie posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: „powód”, „pozwany”, „pozew”; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] dotyczących prawa cywilnego i prawa rodzinnego.	▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa cywilnego; ▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa rodzinnego; ▪ wymienia prawne przeszkody małżeńskie i przyczyny unieważnienia małżeństwa.	▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego.
Temat lekcji: Prawo karne					
▪ podział prawa karnego ▪ zasady prawa karnego ▪ przestępstwo ▪ wykroczenie ▪ kary i środki karne ▪ postępowanie karne	▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „czyn zabroniony”, „kara”, „środek karny” „przestępstwo”, „wykroczenie” oraz właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo karne; ▪ wskazuje źródła prawa karnego; ▪ wymienia funkcje kary w polskim	▪ odszukuje przepisy prawne z zakresu prawa karnego;; ▪ wyjaśnia znaczenie podstawowych zasad prawa karnego; ▪ wymienia podstawowe działy prawa karnego; ▪ tłumaczy, jakie są funkcje kar i środków karnych przewidzianych w polskim prawie karnym; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów	▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu karnego</i> i <i>Kodeksu wykroczeń</i>; ▪ wyjaśnia, jaki jest cel obowiązywania podstawowych zasad prawa karnego; ▪ wymienia podstawowe etapy i zasady postępowania karnego, w tym postępowania w sprawach dotyczących nieletnich;	▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa karnego; ▪ porównuje kary stosowane dawniej i współcześnie; ▪ przedstawia ewolucję systemu karnego w Europie; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat zasad i celów stosowania kar w prawie karnym.	▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa karnego; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. celom i zasadom stosowania kar w prawie karnym oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej

	prawie karnym.	źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa karnego.	dokonuje krytycznej analizy informacji wynikających z różnych źródeł [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, teksty publicystyczne i normatywne, źródła ikonograficzne] dotyczących prawa karnego.		dyskusji.
Temat lekcji: Prawo administracyjne					
administracja publiczna akt administracyjny decyzja administracyjna zażalenie skarga do sądu administracyjnego	wymienia rodzaje administracji publicznej; wskazuje przykłady spraw rozstrzyganych przez sądy administracyjne.	wyjaśnia znaczenie terminów: „administracja publiczna”, „organ administracji publicznej”, „urząd”, „akt administracyjny”, „decyzja administracyjna” oraz właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; podaje podstawowe cechy prawa administracyjnego; wymienia rządowe i samorządowe organy administracji publicznej; przedstawia podstawowe cechy stosunku administracyjnoprawnego; określa, czy decyzja administracyjna została właściwie skonstruowana pod względem formalnym; wymienia główne etapy postępowań administracyjnego i sądownoadministracyjnego; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa administracyjnego.	przedstawia poszczególne środki zaskarżenia decyzji administracyjnej; buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z zakresu prawa administracyjnego; porównuje cechy aktów administracyjnych i aktów normatywnych; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących prawa administracyjnego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	wymienia źródła prawa administracyjnego; analizuje proste kazusy z zakresu prawa administracyjnego; charakteryzuje przewidziane w prawie formy aktów administracyjnych.	gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa administracyjnego.
Temat lekcji: Prawa człowieka					
cechy praw człowieka historia praw człowieka generacje praw człowieka prawa pozytywne i negatywne łamania praw człowieka	podaje cechy praw człowieka; charakteryzuje system praw człowieka w państwie demokratycznym; wskazuje przykłady naruszeń praw człowieka w państwach autorytarnych; rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka w państwach demokratycznych; wymienia okoliczności, w których możliwe jest ograniczenie praw i wolności człowieka w państwie	przedstawia pozycję jednostki w państwach autorytarnych i totalitarnych; omawia historyczne uwarunkowania rozwoju praw człowieka; przyporządkowuje poszczególne prawa człowieka do odpowiadających im kategorii i generacji wyróżnianych w prawie międzynarodowym; rozróżnia prawa negatywne i prawa pozytywne; buduje argumenty potwierdzające uniwersalność praw człowieka;	wyjaśnia, z czego wynikają przypadki łamania praw człowieka w państwach demokratycznych; uzasadnia, że istnienie systemu ochrony praw człowieka jest koniecznym warunkiem prawidłowego funkcjonowania państw demokratycznych; wyjaśnia, na czym polega różnica między prawami negatywnymi a prawami pozytywnymi; aktywnie uczestniczy w debatach/dyskusjach na temat	wykazuje, że zakres i sposób ochrony danego prawa człowieka są uzależnione od kategorii i generacji, do których jest ono zaliczane; ocenia skalę łamania praw człowieka na świecie; rozwiązuje złożone zadania otwarte, w których wykorzystano materiał źródłowy dotyczący praw człowieka.	dokonuje krytycznej analizy wybranych problemów dotyczących przestrzegania praw człowieka na świecie; samodzielnie gromadzi, analizuje i prezentuje materiały dotyczące praw człowieka; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat praw człowieka i aktywnie w niej uczestniczy.

	demokratycznym.	odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące praw człowieka.	uniwersalności praw człowieka; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących praw człowieka [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].		
Temat lekcji: Ochrona praw człowieka					
katalog praw i wolności w <i>Konstytucji RP</i> środki ochrony system europejski system światowy prawo humanitarne konwencje haskie i geneńskie	przyporządkowuje poszczególne prawa człowieka do odpowiadających im konstytucyjnych kategorii praw i wolności; wymienia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> środki ochrony wolności i praw; przedstawia zadania i formy działania Rzecznika Praw Obywatelskich; wymienia organizacje międzynarodowe tworzące fundament europejskiego systemu ochrony praw człowieka; podaje cele funkcjonowania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, omawia okoliczności, które doprowadziły do uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> oraz przedstawia cele i zasady określone w tym dokumencie.	wymienia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> zasady ogólne dotyczące funkcjonowania systemu ochrony praw człowieka; wyjaśnia, jakie znaczenie w systemie ochrony praw człowieka ma indywidualna skarga konstytucyjna; podaje przykłady praw i wolności gwarantowanych na mocy: - <i>Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,</i> - <i>Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych;</i> wymienia podstawowe dokumenty określające zasady międzynarodowego prawa humanitarne; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące ochrony opraw człowieka.	przedstawia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> zasady ogólne dotyczące funkcjonowania systemu ochrony praw człowieka; tłumaczy, jaka jest różnica między prawami człowieka a prawami obywatela; przedstawia warunki dopuszczalności skargi indywidualnej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przedstawia cele i zadania poszczególnych organów ONZ tworzących światowy system ochrony praw człowieka; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących ochrony praw człowieka [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].	dokonuje krytycznej analizy wybranych problemów dotyczących ochrony praw człowieka w Polsce; formuluje argumenty i kontrargumenty dotyczące zasadności i skuteczności funkcjonowania europejskiego i światowego systemu ochrony praw człowieka; przedstawia uwarunkowania, które wpłynęły na ukształtowanie się systemów ochrony praw człowieka funkcjonujących w ramach Rady Europy, OBWE, Unii Europejskiej i ONZ.	organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat wybranych zagadnień dotyczących ochrony praw człowieka; realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą problemów związanych z ochroną praw człowieka i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące wybranych zagadnień dotyczących ochrony praw człowieka.